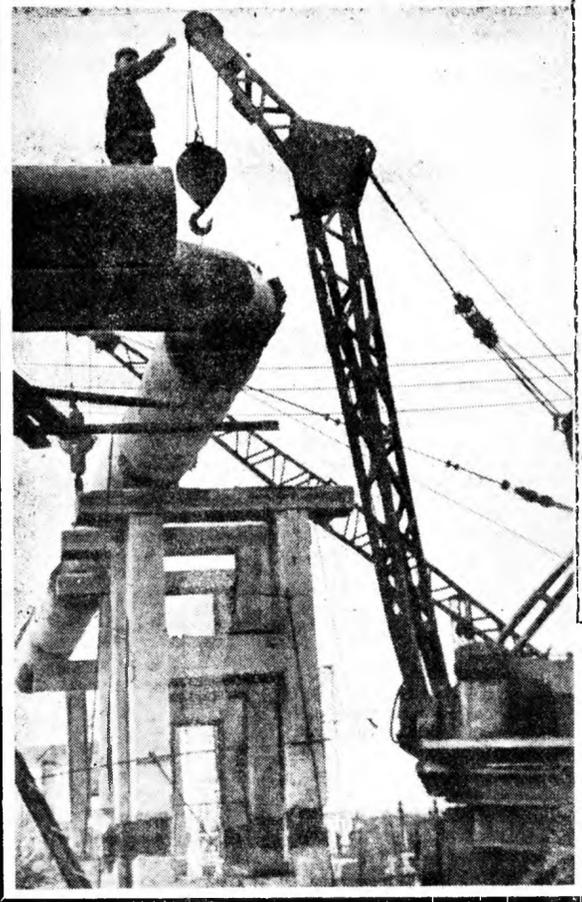

БОДОМЖОТойгоор ХЭГДЭХЭ ЕХЭ АЖ

ОРОЙМНАЙ бүхы ажалнад КПСС-эй ЦК-гай септэрийн Пленумэй материалые ханамжа гэхэтэйгээр шуудалжа байна. Промышленностиин хүтэлбэрийг хувиулж хайжаруулах талаар бодож үзэх, тооцоолол хэжэ юмэи тон ехэ. Премү дээрэ тэмдэглэдэгэнэй ёшоор, совнархозууд зарим тэдэ хайшаалтай үүрэгэ дүүрэгэйн байна. Гэбшье промышленностин мүнөө үеийн байдлые абажа үзэхэд, хүтэлбэрийг хайжаруулах хэрэгтэй байганын бидэнд, совнархозой хүдэлмэрийн шидэтэ «дооо» талаанаан бүршье хаа эхээр харагдана.

Үйлдэгийн гол асуудалнуудай нэгэн болохо материално-техническэ хангалта абаад хөөрөлдөхө болдоо хаа, хаа түбэг ушаруудад тоо томшогуу олон дутагдалнуудые өббөрөгүу байгын аргагүй юм. Хангалта бүхыдөө заловор продукцияи показателлар түсбэлдэгдэ байна. Али нэгэ предприятиее түсбэлдэг болон материаллар зүбөөр хангалта гэжэ бэрхэтэй бодогдог. Эмэл тунша совнархозой партиийн организацинц суглаан дээрэ нэгэтэбшэ хэжэгдэбэн юм.

Улаан-Удын теплотехникоцентрэд Октябрьска районий предприти болон байрын гэрнүүдэй наа шахуу процентие халуун унааар дуаасуулаха юм. Тэршээдэн Советска район гэжэ теплотрасса баригдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Востокэнерго-монтаж» гэжэ организациин Андрей Букинай бригада халуун унаа дамжуулаха хоолойнуудые хабаргажа байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Совнархозой материално-техническэ хангалтын управлениин зүб худаари хэжэ дээрэбшэ зарим предприятиеудай үйлдэбэриг бэрхэтээл тохёолдогд байган. Угтархан жэлдэ дурсагдалша управлениин гэмээр «Буряткабель», Тарбагатайн машина бүтээгдэ, Сретенский судна завоабэриггэ заводууд түсбөө дүүргэжэ шадаггүй юм.

Нүүшын жэлэй туршадэ совнархозой заседани дээрэ предпритиунуудта шуудла хархэтэй түсбэлдэгдэ нэмэжэ үгэхэ дуралтал ходо тэмдэглэдэг байна. Нимэ баримта юу харуулаха гэхэд, олохон предпритиунуудта жэлэй эхилнээ абаад нүүд хүрэтэр ямар түсбэлдэгдэ хархэтэй бодогон хүсэд мэдэгдэггүй байна. Материально-техническэ хангалтые бүхыдэнэ түсбэлдэг гэжэ орто тааралгүй хэрэг. Эмэл дутагдал дээрээ Бурятдай АССР-эй, Шатын областэтин предпритиунуудта хархэтэй материална хархээл, түсбэлдэгдэ ходо Эрхүүтэй баазадэ асаралдаг байган. 1965 оной туруушын дооо Нарын туршадэ Эрхүүтэй конторын складуудад Улаан-Удын, Шатын баазануудта ямар миллионноо дээшэ түхэрнэгэй түсбэлдэгдэ, элдэб материал зюуулагдаа.

Олон предпритиунуудтай түсбэлдэгдэбэр, эд хархээлээр дутагдажа байхада совнархозой баазануудта хэмлээ үлүү эд хархээл минд хэбтүүлжэ байха гэжэбшэ дүбэй дара тоолдохын аргагүй. Жэшээнь, 1965 оной январин 1-нэй байдлаар Зүүн-Сибирин совнархоздо найма

миллионноо дээшэ түхэригэй эд хархээл түсбөөн гадуур складуудта хэбтүүлдэгэ байган. Материально-техническэ хангалтын худалбарилда ехэ дутагдалнуудай би байнше энэ баримта гүйсэд гаринаа. Материально-техническэ хангалта хадаа ардай ажахын эрилтэдэ тааруу зохиотор табигдажа, амьараа нэгэ халдари болгондоо хүтэлбэрийг дэхэ ёшотой гэдэ ЦК-гай Пленумэй шийдхээршэ соо тэмдэглэгдэнэ бшуу.

Мүнөө байган жэжэ, томшье баазанууд предпритиунуудай эрилтые хүсэд хайнаар хангажа нанагуй. Умар нимэһээ тэдэ баазануудые усалхажа, материально-техническэ хангалтые промышленностин бүхэли халбаринуудые ами аминдэнэ хүтэлбэригдэг министрствэнүүдэй мэдэлдэ үгэхэ гэжэбшэ булганда хайшагдэбэ.

Промышленностие халбарин халбарнарын хүтэлбэрийг ардай ажахые комплексноор хүтжөөлгөтэй тааралдаха байган тухай Пленум дээрэ хэлэгдэбэ. Энэ асуудал Зүүн-Сибирин экономическэ бүхыдэнэ хүтжөөлгэдэ ошоо урха шааргай болдоо. Илангаяа мөдө бэлдэхэлэй промышленностин хүтжөөлгэ талаар манай эдэ аймагтар ехэ арга бодомжо билл.

Гэхэтэй хамта, нүүдэй үедэ ехэ баялигуудайнгаа нэгэн—мөдө зүбөөр хэрэглэхөө болможо байнаби. Город болон хууе тохсохонудын бага хүсэтэй электрин ашэ хүсэ дамжуулаха линин тулгала мөдөн ехэ таатай. Тэдэ халтад гэхэд, үнэ ехэтэй

түмэр-бетонно столбнуудые хэрэглэдэг болошооби.

КПСС-эй ЦК-гай септэрийн Пленумэй шийдхээршэ хүсэндэнэ хүргэдэг байхада промышленностиин халбаринуудые хоорондон тааруу хайнаар, районнуудай экономикые бүхыдэнэ хүтжөөлгэ, байгалиин баялигуудые аша үрэхэтэйгээр хэрэглэхэ арга олгохо байна. Түсбэлдэг болон ардай ажахые хүтэлбэрийн мүнөөнэй гурим эдэ бүхы дутагдалнуудые усалхажа шадахагүй байганын мэдээжэ. Предпритиунуудай экономическэ байдлые хоохон захиралтаар хайжаруулахын аргагүй. Совнархозой управлениинц нилээд удаахан саг соо алдэ захиралтатай саархануудаар хамаг дутагдалнуудад усалхаые оролдо-

лон аад, мөшье тэдэбэрлэ хайжаруулагдайхан хэмжээгэнь үр дүн төрө совнархозой эдэ саарханууд үр дүн мянган хэлэгдэбэ 1965 ондо халдаг.

Промышленностиин ристэ хайжаруулаха наркуулаха, промышленностиин хайнаар умашууд тини ЦК-гай Пленум хайжаруулаха тэй байханэ элдэб дэмлэриг зүбөөр, гоор, харуулаха дүүргэжэ тон үлүүдэ.

Зүүн-Сибирин парткомой

Амалын «ЯМА ЯХУНЧУ»

ЗУМБАРААНУУДАЙ «ЕО»

— Еохой, ёхой, ёхорлохо наадаа, Ехотой амтатой шэнисэ байна— гэгэншүүгээр энэ далангажа үлөөгдэнэ таряанай хануугаар зумбараанууд янала маргана ха гэжэ Мухар-Шэбэрэй аймгай «Путь Ленина» колхозой Еланы нутагай таряалан дэгуур ябахадэ эмлүүдгүй ухаандатнай ороод лэ орхихо.

Эндэ комбайнер Н. Ножениновэй гэмээр, колхозой агроном Чернышев, бригадын тоо бурзагшэ И. Фелово гэгшэдэ хилалта табягүй дээрээ 75 гектар шэнисэ шагна муутайгаар хурягдаба. Хадгадагуй үлгийн «Нэхэл», «далангууд» захадэа дайрлана.

Комбайнай сохино гаргахан голоомондоо ороолон ехэ үлээгдэхэй, Захаань хоёр булал голоомо комбайнаар наманжа үзэхэдэ, тэндээшэ 34 килограмм ороолон албаа. Эмэл дээрээ тоолоходо, эндэ гектарай адагынь

2,5 центнер ороолон жэ ойгохоор. Наряанайн тоо болон ороолон халгадаар. Зумбараанууд наман буулан бэрилгэшэд хэлдэ

хүнүүдэ эмилнэ хамтын баялиг руулашадэа бэрлэ саажна абаха хэбэ

О ДООНШЕ МУПОНДЭР Доржотой уулабай. Тингэ халсадам гухайгаа бэрхэмшэ болсод даа. Тингэ яабашье, шимин, теод, Байда намнайш. Байдаа, өрөдөө, Байда сохоншоо гаргажа зөөрөйл даа» гэжэ намда нутагаар хининь ходо захидат юм. Энэ шанга захилые би өрөдөө бэрлүүдэжэ ехэ идэдэг байгаба. Аббадэ бэрхэмшэ хэмшэ гэхэдэ, забод нэгэ юмэн бодогдоног лэ байгша байл.

Нутаг дайдалдаа Байда хүндэтэй, зонийнгоо урма янада даажэ ябадагые би байн мэдэнэ. Байда тухай тэрэ руушын элдэбшэ юмэн зугануудые абадаг. «Байда манай «булгадэ», манай ЧТЗ трактор» галдэжэ байгабад, энэдэтэйшг наранууд тэрэнэй хойнодоо дахагна байл.

Байда Буянтуев Гаарын агадта байрлааар үшхэнэй юм. Хүнш болохохо хойно энэ талмай дэгуур харгалхан юм гэхэдэ ямарш адуу болохогүй. Тэдэ энэ талмай дэгуур минд лэ ябадагуй юм мүнөө харуулаха байна бэшэ аал да. Нүүрнээ тойруулаад шэжөөг ахдагдэ, тэснэ өмхир сагаан хяаг, хүсэ үйбэн ургаахдаг, тэдэ саашаа мориин хяаг, хойно шуги руугаа ороходо голшй поого саажла абахада болдог. Ганцааше намаараар бэшэ түхэрэн жэлдэ байданхид Хунтайш хужартай тала дээрэ хонидо маинадаг, харуулаадаг юм. Эндэхн поогон ехэ нэмэтэй, хонин ала-нада эм домын, аргагүй шаартай тэжээлнэ болдог.

— Манай совхоз нөдөндө нэгэ нимэ туршалса хэв юм. Совхоздомай муудалан тулгэнүүд янада олонгоор. Үбнэ тэжээлээр дутагдайхан байгаба. Тэдэ бидэндээ тэдэ тулгэнүүдэ байн гарта, найдэмтэй хүндэ үгэхэ гэжэ шидэдэбди. Тэдэ хондэ? Байдааа бишэ талтай, тингэ хүн олдохогүй байгаба. Байдаини партианга даабари түрэн ойгооходо дог коммунист юм. Асаржа үзэбшэби, гэжэ Доржо хөөрбэ.

— Энэ юм, нохойгоо баһа асарбага?! — гэдэ Байда үнэхөөрнө сулалдагана ха.

— Нүүрэ Буянтуев, эдэхэнэ, баархан түлээхэнүүдэ яада ондо оруулажа, совхозоо ехэ хонидоо оруулангүй гаража гэжэбшэ гэжэ бодожэ байнаини гэдэ би хэлдэ

БАЙДА

нэм, — гэжэ Доржо намда хэлэнэ.

— Тингэшье тингэ, тэдэ би эндэ юмн аргахан хүн гүб, эдэ бэрхэмшэгүй амтадагыи үргэ-барөө байгагай, харахаданше зооноого уйтараби. Яахан, бүргүй амтад гэжэбшэ, — гэдэ Байда ухаангүйгөөр шааргаба.

Хонид тархунуудад үргөөд, «эмэнэй хэн нөрн бэ» гэжэнүүгээр Байда тэша шаархан нөдөх-нүүдээрэ сабангүйг хаража хэлтэе бэлэй.

Нэгэтэ үбэл багаар...

— Нэгэтэ үбэлэй нэмэрүүн хүйтэнэй үсэр эдэ «шанигуудын» үрхэхэмнай гэжэ шийдэбэ. (Одоор бэшэ, тингэшье гуртэй-хондоо. Халбартаа үлөөн үблээр үрнэ, широг, хажар хүрэн гэхэдэ, үнэ хөөршэй. Тэдэ яагай? Халбартай халуун үдэрүүдэ эдэхэ үблээр оршоодогуйгоо дуйлажа байхаар гэдэ би ондоо арга бэрхэжэ оройб. «Москвичка» халбаржэбэ, ангируудта гараба. Арижа бэшэ даа, харин алажа оройб. Юу, гэжэ асууна гү? — Загаһа: хөөлгэтин, алгана. Эдэ «шанигуудын» нимэ загана буйдуулажа, нүлэ гаргажа үтөн бшүүд.

Тингээд эмэнээ ханжа гэбэн аад, тэрэхэн бэрхэжэ шаря нөдөдөн хараад, нэрээн би эдэнэй

эзэн ха юмби. Би хүн ха юмби гэжэ ханалдаа, загана агнажа байжа үгэнэ ха юмши, — гэжэ Байда хөөрбэ.

Шуурган соогуур

Хунтайш дээрэ үбэлэ ширүүнбал, дан таагүй: нүдэ ама руушын мориной шайхалдад элдэ мөсөг-гархон юмэнүүдэе алша ширейтэй хамта шидэжэрхихэ. Ехэдэ аягүй. Нимэ ушарнууд олон болодог ааб даа, би ганса ушарнын үблэжэ, тэндэ харуулахамни. Тудахадэа Байда өвөө хонидтоо гаралбай байла. Мүншье бэрхөө саган халшаба. Хунтайш ширэн хөөрөгшэжэ хулиба. Байда хонидо хөрмөйтөө хэлэхэе янаша болоо. Арга соонь түүжа, гэртэ хурэ хүрэтэршэ нэгэ хөөршын илдэгдэ абаха ха. Байда тэлнэ нутагшалажа, үрхэжэ байгабад, хөрөөдө хүрээг өрөө бэлэй. Талаан бууруулаха би фотошарнарагуй абаба. Байтай хоёр нутагда нэгэ-нэгэ түлэ дутагдалаар абад эрбэнэнь буулгажа абахал юмби, тэс...

Очирогшөө эсэгтэ нэгэ хэдэн үрхэ юмса. Байда Буянтуев Баргажанай аймгай Дэрэнэй совхозой хонидон. Хувируун шэнгээр харуулажа байгабад, очирго бэшэ-нэ хадмин энэ хүниие залуу

гэжэ ханжаа болдо ёшотой. Тэдэ би Байдые үгэлэе, наһатай болдо гэжэ хүндэшье хилээггүй. мүн өрөөншье тингэжэ эгилүүлэхэ-гүй. Хунтайш, сээр, тэнүүн бодолтой хүн бу үтэдэг. Коммунистунайн бага-сага дурдлан байлхай, тэдэ шагнаа, магтаанууд тухайн ехэ дурлагүйбэ, өвөө дуррагуйдэг юм, зан абариень хүндэшэ ёшотойби.

Хонин ажалда Байда арбаад гаран жэлдэ ябана. Үшөө. Совхозойн ханамжа энэ дуралда. Совхозой бухгалтери соо гү, али парком, дирекци соо; Буянтуев Б.—680 түлэгтэй. Ерэхэ жэлдэ 680 түлэгээр эрэ зангааршэ ондо оруулаха. Нөһө—680х3 килограмм. Байда эдэ тоонуудые хайн мэдэжэ абаха ёшотой. Нимэ захиралта ялгалта зүрхэнни, тингээд партианга организациини табина.

Очирго түгэхэхэ дурамнигүй. Нутагайшайнганга даабари дурдэбэ гүб, али Байда нам тухайгаа арэ хулиба гү?

Хунтайш бодогдон өвөө тухайнаби, шимин эхилүүдээр бодогдон ха юмши. Арбан хургандад мэтэ мэтэхэ бодогдон ажалда нинэ бүгэдэ ардай тэмцэлтэй нягтар хосбожо, талын амар нэгэн докловодон шонги абаганданни би ехэ байраби.

Түрэншэ ТОНУУШАД

Байхан даа Хэжэнгийн намаарай хүниунүүд... Тимлэл халдан ахамчд уран зохиолдоо Хонца Намгарев ехэ эсдэхэлтэй Сэвүүтэйгэй Циремшынэ намаарай хүни Хэжэншэ шоталнаан хужуудла бэшэ гү? Ямар уран үгэнүүдээр хараан галарта хэн гэбэн дүрөөтэй айнаай дугдэда мөмгөн хонор хүни тухай бэшэ гэжэ юм. Сэвүүтэй Циремшынэ тэрэнэй арван Долождо абажа тэрэнэйшэ хойно Хэжэншэ гэдэ хэв ехэ үнана «бул-бул» гүлэн Байгал далай руу туушынэнь тундожо, хамгажэ яажа бодогдотой. Гэбшье Хэжэншэ хүниунүүд үнөөлгд үзэлсэлэн байган зандаа ааб даа. Зүгөөр ал мүнөө тэрэ Сэвүүтэй Циремшынэдэ эрөөтэй хуууд хомор болдо юм гү, али ондоо шалтаган элдэо гү—үдэнэ бодомжоор—үблэг, залуугүй үүдэ шэжээлдэг, хара гэрийнээ өртөө халд бөлөөндө баяртай хууагшэи гэжэ үргэн хэжэншынхид гомлоно

шье, голдоронше, хэлдэг болон. Үшэржэ өрхөдэ үелдэн ширүүдэ харин гэрэгтэ ондо мүнөө тоолдожо хууагаа бодогдон тэрэ Циремшынэ Долождэ хөөртэ, гэхэ хэв хэлдэгдэ, аатардагдэ. Яахан жэлтэй юм гэжэбшэ, гэжэ зүүншынхид тухадэа болхо, Баргал ондо гэжэ хада гэжэ баргасал-наарин толгойгоо бэрхэжэ. Түхэрэн сагаан Тунхондэ үлээдөггүй өмөд лэ гэжэ Салалтай хөрмөйхид энэ ушарта эсэлтэ үгэхэ байха.

Үлэхөөршынэ юундэ хэжэншэ гэрэгтэ үрхэ хулганан гү, үрхэ думбара шонги гэрэгтэ өртөө үбэлтэй уга, зунай бөгөн хүниунүүдэ хөрөхө болон юм гэжэ асуудалай гараха хулига Хэжэншэ төхөөншэ баруун тэжээлшэ халалхан Хүхэ-Долоор хуурабди. Нарын толо хай-ханажа үрлээгүй, одо мүншэй олон үсөөншэ тоолоогүй абаатарнай, гургалдани гурбан сэвэндэ, хүтэрэлдэбэн зантагар

томо хуууд, зааган мориодол халгалалдан, мангарайнша үнээр мандадэ унтархэбд:

— Наһатай гүи? гэжэ ехэ рууш мэдүүдэбшэ, юушье хэлэхэе наһаньшэ ойгожо ядажа байхаданшай;

— Борше болохо дуралт гүи? — гэжэ хууладо бүри тодоби.

— Угы, гэжэ ехэ хэв хэлдэг, тэдэ саашаа өвчлөмөнэй тэндэ, үнөөш гурбан хөөрөгтэ зүб-шлэдэг.

— Борше бэрхэжэрхэ, нүүрхэйгэдэ болон, тэдэ тэрэ маншыншэ тэжээлэе байна, галдэгдэ, совхозой жолооншэ Борше Бальжинимачай машиннай байган гэр тэша шидэгдэ далай-хай найргалдан ошобд.

Амадай Хуульээр радио шагнада хуулан Борше дуулуудад галда гарахадэа, дуга дуулаа яһан шидарга де байса бууруулашаба.

— Яагай! — гэжэ ханхаралдань:

— Бу нохойр! — гэшн мундуу шанга мунса хоолой нооордэбэ.

— Ушөө аба гараха гүи?! — гэшн баданан сонострожо, альган таргай аман адхаржа, айган Борсей хилгалана, алаабди хуушараан ай хонигонше хуулууба. Дары түргэн гүйлдэг олоходомнай, толгой руугаа томо гэгшн түмэрөөр тошуулашаан хорхойдо хориггүй жолоон шорой үмэхэнэй, шуна эдхаржа хэлтэе. Мэжэгүй хэлтэ-нэ Борше манэ байса болонина юбуулаба.

Тингээ тингэрэ тэдэ гурбамнай хэл гэшнэй?

Тавидгалты: нэгэшинь — Улаан-Удын хууе ажахын техникунмэй оюунан нэрэгэй Давба Намжанов гэгдэ. Нүүгөөншэ 18 наһанин алшин гэжэ яһанай, нүүрүүдэй гэхэдэ бурагуй тэрэ-едгэ, ари хэжэжэ аса наашын гэдэг, үнэгэрэн жэлдэ үсгэн нүхэдэ дахуулаад, Штэ, Улаан-Удээр зайжа, зуража ябаһанаа баригданан Чиматов Нимбү гэшнэ.

Турбадашын—наймалдани классета хоёр жэл удаагаар үмдэнэйгөө ала элэһэн 17 наһа-

тай Биарта Жигмиддоржиев. Ар-машна, наһалданын холшортой аха нүүхэдөө аргагүй шуналтайгаар «эрлэ» нураха гэжэ, таахадэа шиддэнэ хууруун ха.

Ушөө нэгэ хүни. Үнөөлэй Чимэйш Нимбү ширяг хэлн хуу-буудор хамтаржа, ханданше муу юмса хэжэүй хонидон Владимир Ивановиче үлээр болотор сохи-жоргодо.

Байн нэгэ хүни. Хэжэншын дунда нүүрүүшын хэлэгшэи Нураниа Анудара Аюржанав хэлн хуубуудор хамтарсад, үблэн буу-ралд Батомунго Бодиевые үлэти наһажа, харманайн мунгэ хамаад хажаралыншье, тэрэн тэбээр гурбан нара болонинада тэнхэгүй хэлтэжэ гараа. Тээл хүни шахуу киношеник Алексей Киселовшэ «диета» хурта-га, болонинада орооншөгүу хал, боршо дээрэ гаргараа гэртээ шилээд хэлтэе.

Нимэ харатай хүниунүүд Хүхэ-Долождо үсөөн бэшэ үзэгдэгдэ. Ганцааше Хүхэ-Долождо бэшэ, Хэжэншэ төхөөндө хүни үлээдэг гарнаб гэдэ хамараа булгарса шалгалган гү, али харманнаа хуу-лоушанан хууудэй тоо үлээр өрхөхэ бүри үдэжэ байна. Хэжэншэ хэжэншэринэй үрхэ зум-барануудал үүдэ шэжээлдэг, үдэнэ бүри хуулажэ болоншынэ гайхалшынэгүй бэшэ аал.

Эмэнэй, өрөдөө, юун боложо байна гэшнэй? Дэгэл захатай, хүн ахатай юм гэжэ дэмэ ард-най хэлэдэггүй ха юм? Дэгэжэжэ байган үетэмнай, ерээдүйнай халаан болохо хуууднай аал, хүниин зоргоор нундажэ, архи байнал гэжэ амаасад, аашлажа, алмайржа, хулигантажа, «кумхаар-налдажа эхилдэгэ алаба? Эхэ эсэгээршынэ юу хаража байна гэшнэй? Үргэн Хэжэншэ ардай дуржина бишэ юм гү? Совхозой партком, комсомолой комитет юугээ харааб гэшн ошоо булал олон асуудалнуудтай гаража өрхөхөн ойгошоноби. Нутагай зоноор хөөрэдхэтэ, энэ ушарые элдэбээр тайбарлана. Аймгагай үгэ боложо, милицимайшье Хоршо зөөгдө, эдэ «улаан бүр-

гааһад» гэдөөрөдөө бэшэ гү даа гэжэ үндэс наһатай нэгэ үб-гэжөөд ханамжалаа. Эдэмнай хумүүжүүлгын худалбаринг ошо юбууладанайгай гэжэ нүүгөөдэнэ «гомодо» оруудна. Тимэманше тинмал юм бэшэ. Зүгөөр Хорин милициин Лажэнгэдэхэй талаг шэ-хэ дууин, нөдэ бэлэй гэдэ лэ хуужа байдаг. Совхозой партико-мой зүгшөө ямаршье хумүүжуу-лын худалбарин хэлдэнэгүй. Хэжэншэ төхөөншэ гурбан нүүрүүдэдэ худалдэ, аяар зүүгаад гаран бешанар, хумүүжүүлэхэдэше «намнаа саагуур, нараннаа наа-гуур» гэдэ наһаа амар ябажал байданшэ мэлэжэ.

Тэдэ мундуушунуудэй эхэ, эсэгээр баял үри наһалдага жэлэе харуулажа ябадаг аршиншын холшоршой зон юм ааб гэжэдэ, данше тинмэ бэшэ. Нэгэ мундуу-гайнэ эсгэ—Арбан Аюржанавич Аюржанав—нутаг нуга-наа суутай, урданай багша юм. Тинхэдэ Биарта Жигмиддоржие-вай эсгэ унаһан малтайгаа абангүй ажаллажа абадаг хонидон, хүн зондоо хундэтэй, ком-муни ажалтай ударник хүн юм. Яахашин даа, гэмшэлтэй бай-на.

...Нара сагаан тунгалаг, харууд тодо мунгэнг гэжэ дуун соо дууагдагдалтал тон али тин-мэ хүни хэдэн хууудэ сугларанхай Хэжэншын үйлсөөр бөөгнэрнэ. Амаашье хайса халанхайн ар-саншгүй. Ушөө галтай байган совхозой конторын хажуугаар, селсөөвэй гэнхүүр дэгуур, зайгуу тэхэ амаадалта, тэдэ залуушуул нундэнэ.

Үйлсэдэ гараад, хаанааһанин яһан нундара яс байса буурша ааб даа гэжэ айһанхай, айбал-хайгаараа амилжа ябахадэа, үл-гэр дуунда оролон, үбгэн дуушын гурбанай хурсаар магтуулан, үзэхэлэн хайхан нимэ сэлмэг хүни амаржа сэнгэжэ, амараг наһагаа зоргоороо зугаажа яба-ха элөтэй хэжэншэриндэй хэээе болохо гэшнэ гэжэ дооогоо шэ-шэн, шэбшэн дугнаабди.

Д. ТОГЛОВ,
Ж. ЦЫРЕНОВ.

мал олон. Орой хамта хоёр мянга хахад тухай эбэртэ боло ман. Эндэ гурбан нара тухай шахагдаха болон. Тэдэ зарим малнуудын харахадэа яһан годли, яндан туранхай. Зүүн хойто буланда

ЯАХАДАА ХООҮООР БУ

Тимлөгэй цемент-шиферэй завод. Эндэһээ түмэр замаар оройнмай олохон барилтанууд эхлэн хэмжээтэй цемент алыгаг-дажэ байдаг. Гэбшье манай республикин барилтанууд тус за-водноо цемент, шифер автомаши-наар зөөдөг гэшнэ.

Заводой дирекциин автомашинануудта цемент тэхэ хүдэлмэ-ринэ хэрэгдэгдэгүй дээрээ үдэр бүхэндэ тон олон машина ээлжэе хүлээжэ, үнэтэ сагаа дэмэ хо-роонно. Сэлэнгын цөлөлзөөн-кар-тонно комбинатай барилтын олон машина нэгэтэбшэ бүхэли үдэр ээлжэе хүлээгэдэ, хооһоор бусажа эрэнэ.

Н. БАТАЕВ.

„БУРЯД ҮНЭНДЭ“ БЭШЭЭНЭ

Манай газетын июлин 22-ой номерто «Түргэн бушуу хэмжээ абахаар» гэһэн статья толилог-дон байгаа. Тус статья дотор Ахын аймгай зарим колхозуу-даар малшадай ажагуудалы, культуран эрилтэнүүд хүсдөөр хангагдамагүй гэжэ шүүмжэлэг-дэһэн юм.

Тус статья КПСС-эй Ахын райкомой бюорогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэ гэжэ партиин райкомой секретарь нүхэр Нимевэ манда мэдээсэбэ.

сделожэ байган нүүдэе элэжэ — Элдэнэй муним» илал үсэрнууд гэдэ, да асархан байн туралхайн байгаашаднэ Ушэршынэ Ушэршынэ колхозууны нисэм» колхозууны нисэм дагада, — эхэнээрэй харуулаха

— Эдэ малтай таргалуулаха тун хин үнэтэйгөө тэдэ мунгэ һан оруулаха һэн. Тэдэ гуралхай мална гэжэ наашан тун юм, — гэдэ совет оролгошо Оролгошэ Шеналханшэ Гансхан энэ мүн Улаан-Удэ комбинатад тун сэхэ тушааха шудана.

Алуу малаа лээд, гурзид нэ элзэбо улам зарим хүтэлбэриг янаба?

Бюорогой шийдэ 1968 онуудта сурталын багшэ шугаа тодорой абахаар «Улаан Кировой нэрэе дай партиин уялгалдаа.

Гадна манай хангалтые эдэ хангалтые хыснэ райкомой аймагай бодомжон ачмта дурдэ

АЖАЛША УХИБУУД ТУХАЙ ХЭДЭН ҮГЭ

Автомат бүрдэлштэй трактор

Тракторист намарай паар хахалжа, борнойло жобаха. Машина дээр тодогодон сомор бага хэмжээтэй приборнууд дивателин хэдэн дахин эрөөлдөхө, хэдэ шонээн горючин гаргалалдайн, машинин хубинуудай хэр эхэ хүсэлт гаргаһы, хахалалтын хэдэн тинхэ үдэнэ бүрдлэж бэшэ...

Тинхэдэ одо мүшэнүүдэ адалгай хараха астрономическа харагсал болон оптическа принцип нийлэгдэнүүдэйгэ забхарта хэрэглэдэг байһан юм. Александр Фоминай хүүшын 11-дөхи хүдэлмэрин, 420 миллиметр диаметрий гэрэлээр хангалдан Шмидтын астрономическа камера болоно. Авторай нанамжын ёһоор энэ камера ороторой тэнгэрийн бодосууде юрын телескопуудта орходоо хураггүй түргэн хайнаар буулган абаха арга олгоно.

А. Фомин бүхэсоюзна астрономо-геодезическа бүлгэмэй бодото гэршүүн юм. Астрономидо дурлагшата туһаламжа болохо ном тэрэ бэшэжэ, дүүргэхэеэ байнхай.

Сай „хубсаһая“ нэлгэхэнь Сай мүнгэтээн ялагар саарнаар багсалан орёогдолог гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ гээшэ. Сайе хини орхогүйгөөр орёохон тулада фольго гэжэ мүнгэтэмэ сагаан саарһан хэрэглэдэг байгаа. Мүнөө тэрэнэй орёондо полиэтиленээр хушгалдан элээр саарһан хэрэглэдэгдэг болохоно.

Анасеулиахн сайн промышленностин научно-исследователн бүхэсоюзна институтай мэргэжлэтэ сайда нимэ шэнэ «хубсаһа» хэрэглэхэ дуралхан байгаа. Москвагай сай шэгшэн багсалга фабрикада шалгалта хэжэ үзэхэдэ, полиэтиленээр хушгалга ельмэтээн саарнаар орёогдолог сай бари улаан сэг соо шанараа алдаггүй гэжэ тодорно. Тэрэнтэй гална, орёолтын шэнэ саарһан хушанайхидаа орходоо хоёр дахин хамжа сэнтэй юм.

Гоёогдоһон шэл

Шэтэй гүн доторһоо эли тодо зурагтуд гэрэлтэн харагдаха. Шара улаан, хүхэ, хури улаан үнгүнгүнын найруулан тааралдуулхда угаа хайхан зурагтуд гарага. Уран зураашад өөһэдэньгөө һанал болоһы бөөдүүлхын тулада элдэб олон шэл утаһа болон бүд хожиго худжага байгаад хэрэглэһэн байха юм. Шэл амһарта болон бусад зүйлүүдэе бүтээхэ үедөө тэжэниие досоонь оруулдаг байна бишу.

Гой хайхан шэл зүйлүүдэе бүтээхэ энэ һонирхолтой аргые шэл пластикуудай болон шэл утаһанай бүхэсоюзна научно-исследовательн институт ухаалан зоёбого. Шэнэ технологиение, хэрэглэн, гоё хайхан вазанууд, трафинууд, дөмбөнүүд, фужерүүд бүтээгдэжэ таргагаа.

Забхарта орохо болоһоноо мотооор өөрөө „мэдээснэ“

Тракторнуудай техническа харууһалгын болон забхарилгын болорнууд эвэлэн хахалалгада оруулжа хэдэ шонээн тектар газар хахалһаарнь, мун машинин хүдэтхэ сэг болзороор тү, али түлишэ гаргалалтаар мүнөө тодорхойлогдолог байна. Эзэ болзорнууд дунда заргын байһан тэрэһэнэ техникын хүдэлмэрийн тодорхой эрхэ байдалда тааралдалагүй. Детальнууд болон зүйлүүдэй муудалга агаарай хэр тоһотхой байгана, дивателине хэр шангаар худгалалтһа, бусад эрхэ худгалһануудыа дулылалга байна. Орёо бэшэ прибор—пневматическа калибра-

тор забхары хэхэ сэг болзор тухай хураггүй зүб зүйлэйгөөр «мэдүүлжэ» үгэхэ байна. Энэ прибор поршень, цилиндрэй гильза, поршеньин сахариг болон клапануудай пружинин хэр ээргээр мууджа байһан тухай, тэрэшэлэн болой ганталга тү, али үблэтүүдэй соорогдо тухай болохо үгэхэ байна. Тракторай моторой забхарта орхооро болоһынь нимэ прибороор эндүүгүйгөөр тодорхойло болохо байна.

Нарһан рекордсмен

Шэлүүһэтэ модонууд микробуудай хорото нүдөөнтэй тэмсэхэ талаар бусад модонууд соорог рекордсмен гэжэ нэрлүүлжэ шадаха байна. Украинин коммунальна гигиенин научно-исследовательн институтай эрдэмтэд-микробиологуд нимэ һонирхолтой тоһолоһуудые хэдэн байгаа. Тэрэнэр 30 ондоо түрэлэй модонуудые шэнжэлжэ үзөө. Нарһан, тэрэшэлэн сибирин жодо, Венгрийн хасуури болон бусад элдэб шалзаруудай үбшэнүүдэй хорхойнуудые усалхан үгы хэхэ онсо шанартай байшоо. Эзэ модонууд найһанан болон шэлүүһэн дээрнь унаһан микробуудай дүрбэнэй гурбан хүйн хүрэтэрнь усалхадг байна. Тэрэшэлэн сагаан акаци, барбарис, улаангирлиг хүһан микробуудые мун лэ олоор усалхадг.

Украинин городууд болон хүдэлмэришэнэй төсхонүүдэе ноһоруулжа арбан жэлэй түсөөлэй ёһоор хамгаалалгын зурууд ой модонууд таригдала юм. Байн санитарнууд гэжэ өөһэдөө харууһан модонууд эдэ зурууд ойнууд соо олоороо ургаха болоно.

(ТАСС—АПН).

Чебоксара хотын үйлсэнуудтэ мөөртэй онгосонудан табила ябахан үе үе харагдадаг. Тимэ онгосонуд светфорой улаан галай хажууда зогсоод, удаа тэнье автомобильнуудай һүндлэһэн соо орожо, тэдэнтэй хамта даһшана, скоростингоһонь, арьссынгаһые талаар бусэдһаа дутаганы. Тингэһынь уһан соо орходоо ондооһоноор лэ ябадаг даа. «Амфибон» ээлд шөфөрөй ба мотоорто онгосын жолооһонтой эрхэтэй байха ёһотойн элгэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Амфибон» онгосо Чебоксара хотын үйлсэнуудэй нэгэндэ. АПН-эй фото.

ХОНГО ХООЛОЙТЫН ДУУН

Ород ороной гургалдан... Ливин ирагуу хоолойгоор түрэн орондоо соло дуудан мурнууд... Эдэ үдэрнүүдэ Сергей Есенинэй зохөлнүүд клубай сценэ дээрһэнэ, хургуулин тон юрын лэ класс сооһоһые хонго хоолойгоор уншагдажал байба. Ородой агууехэ поэзий дала наһанай ойдо зоруулагдан уншалтанууд, үдэшнүүд Нарһатын дунда хургуулда һонирхолтойгоор үнгаргэдгээ. Ород ороной гургалдан гүүлһэн С. Есенинэй ажабайдалда, творчество зоруулагдан стед гоёр хэгдэ. Хүгжэмтэ-уран зохөһолой тусхайта үдэшэ эндэ ехэ һонирхолтойгоор үнгарөө.

Хүгжэмтэ Б. ЯМПИЛОВАЙ

Уржага ябахан үхибууде ажал худэлмэриде дуратайгаар хүүмүүдэхэ талаар һүүлэй жээнүүдэ ниллүүдэй ехэ худэлмэри хэгдэдэ байна. Түнхэнэй аймагай Саяанай совхозой дүрбэдэхи отделенин Хойто гол гэжэ нутагта зун бүри үбшэдэ нүүжэ ошодог. Эндэ харгы зам муу. Зун болохоло отделенин элэхи худэлмэришэд алуу малаа туугаад, Ильчир, Хүбэтэ, Мон гэжэ мэтэ холо холо газарнуудта—100—150 модоной бэлшээридэ нүүжэ ябашадаг. Тимэһэнэ үбшэ саһалгада үхибууд лэ ябаха гарана. Хойто голой саһалан бүхэдөө мянга хоёр зуугаад га болодог, тэндэ табан зөөно ажалладаг. Тэдэ зөөнонуудта булталда 77 хүнүүд худалдэг, тэдэнэй 52-нь үхибууд. Гална саһалантайнь газарнууд таруу, бар бөөһөн холо, хада уулануудай хабшуугаар тү, али захар юм. Хэдэ тингэмшэ һаань, Хойто голой үбшэдэ ехэ үбшэ бэлдэжэ шадаа, найма мянгад бухат абажа сомоо, тэдэнэйнь дүрбэ мянга табан зун бүхэһынь үхибууд бэлдэжэ.

Содном Манзаров Доржо Имеев

Хойто голой найман жэлэй хургуулин ахаалагша классай үхибуудтэ энэ намар ойрын сэг соо арбан табан га хартааһа малтажа, мянгад центнер сугдуулжа, овохеранилици соо хадгаллаа. Энэһэ бригидын ажалда аймагтар туһа болобо. Манай үхибуудтэй байн хайхан зан аһарнь үшөө үбшэ гэхэдэ, тэдэнэр оюн ухаанай худэлмэри бар хүсэний ажал хоёрые адли тэгшэ дуратайгаар хэнэ бишу. Магад зарим нэгэн һанажа болохо. Дан ехээр ажал хэжэ байһан үхибууд бэшэ номдоо оролдосууд, мохоо молхи байдаг бэшэ тү? Тимэ бэшэ даа. Эдэ үхибуудые харахалда, тингэ бэшэ байна. Дээрэ нарлэгдэһэн үхибуудые харахалда, номдоо ехэ оролдотой юм. Тимэ хада уржага ябахан үхибуудтай дүрбэн тэгшэ хүнүүд болохоёо эрмэлзэнэ.

Д. ЛЫГДЕНОВ, багша.

БУРЯД ОРОНОЙ КОМСОМОЛШУУД

Музыка score for 'BURJAD ORONOY KOMSOMOLSHUUD'. Includes lyrics in Buryat and Russian, and musical notation with notes and rests.

АЖИЛЫН СААНААЛАГА

генеральна соведэй сесси

Интес үгэ хэлэхэдэ, Варшавска конгресстэ 98 ороной профсоюзна национальна эминүүд түлөөлгдөө, энэнь профсоюзай улахоорондын худэлөөний байдалые али тодоор харуулха арга олгохо байна гэжэ мэдээсэ. ВФШ-эй устатва хубилалтануудые оруулжа дуралдг баллах комиссин худэлмэри тухай ВФШ-эй генеральна секретарь Луи Сайян элмэхэ.

КОММУНИСТЫН ИЛАЛТА

РИМ, октябрийн 7. (ТАСС). Италия бүд нэхэлжэ промышленностин гол газарнуудай нэгэн—Прато хотын мээрэе коммунист Джорджо Вестри һунгагаа. Энэһэй кандидатурата муниципальна соведэй гашүүд—коммунистүүд болон социалистүүд дуугаа үгэбэ.

Индонезидэхи байдал

ДЖАКАРТА, октябрийн 8. (ТАСС). Индонезийн Коммунист партия, тэрэнтэй холбоотой эминүүдтэ эсэргүү ябуулын улам үргэхэдэжэ байһантай дашарамдан, Индонезийн нислэлтэй байдал бүри түгшүүригтэй болоо. Армин хиналта доро байдаг Джакартын радио компартиие хорихо ба тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдые бариха тусаха эрилтэ табиһан баруунэй элдэб партинуудай, профсоюзнуудай, мусульман залуушуудай эминүүдтэй мэдүүлэ дамжуулна. Коммунистүүдтэ эсэргүү демонстрациунд энэ хотодо болохо эхилэ. «Нахталд улама» гэжэ мусульманска партитай нэгэ үе хоригтоһон Машуми гэжэ мусульманска партитай холбоотой эминүүдтэй хэдэ мянган гашүүд мүнөөгэр үйлдэе гараад, коммунистүүдтэ эсэргүү лозунгуные хашхаралдаба. Энэ үгдөөгүүр Индонезийн компартиин байһан галгалдан, КПИ-гай районоо хэдэн комитетүүдтэй гэрнүүд шатаагдан байна. Индонезийн профсоюзнуудай центральна эминин (Немудай залуушууд) гэжэ эминин (Немудай Рухьят) болон бусад хэдэн түрүү үзэл бодолтой эминүүдтэй байранууд һандаагаа. Коммунист ба залуушуудай, студентнэрий эминүүдтэй гашуудые бариха хааһар байһан тухайлаа газетэнүүд мэдээсэ.

Вьетнамодахи яармагта

М. Н. Петров павильон дотор уулзаха эмхидхэ. Энээндэ оройнойн правительство ба парламентын гашүүд, олонитын, политическэ ажал ябуулагшад, худалдаа наймаанай эминүүдтэй түлөөлгшэд, дипломатическа корпусой гашүүд хабаадаа. Тэндэ ошоод байһан совет эстрадын бүлэг артистуудай наадалга СССР-эй национальн үдэрэй программалаа ехэ һонин шарнуудай нэгэн болоо. Эндэ сугларһан хүн зон совет дуушад, хатарһад, хүгжэмшэд, циркын наада гаргалшадые нэрбөө алыа ташаалдаг утган, багшаа эсэргүүдэе баруулжа, хани ёһоор гарнуудынь бариха үдэшөө.

Япон морягуудай тэмсэл

ТОКИО, октябрийн 8. (ТАСС). Японий морягуудай профсоюз Урда Вьетнам абаашалгаха сэрэгэй ба бусад ашаа зөөһые асрагч хараа болдоло даһтан мэдүүлэ. «Асахи» газрын мүнөөтэр мэдээсэһэнэй ёһоор, Кобэ хотодо болон япон морягуудай профсоюзай ээлжэртэ сэрэтын багалан абаһан программа Японий суднын компанинуудай ээлдэй эрилтэд эрид асралта хэхээр хараална. Юүндэб гэхалэ, тэдэ ээд Урда Вьетнам худал тү, али дайны болжо байһан бусад газарнууд тэгшэ ашаа абаашаһынь япон морягуудые баадхалга гэжэ али болохоор оролдоло.

Буудалдаанай зогсоогдоһон газарта

ДЕЛИ, октябрийн 8. (ТАСС). Гаш-мирһа Сини хүрэтэрхи тулалһанай болон нутагтуула Индия ба Пакистанай сэрэгүүдтэй ээлһэн газарнуудай карые Индиян правительство тунхаллаа. Тэрэ карын ёһоор, сентябрийн 23-ла (буудалһанай зогсоогдоһон үдэр) Пакистанай 1920 дүрбэлжэн километр газарые Индия эзэлһэн байһан, харин Пакистан—550 шахуу дүрбэлжэн километр Индиян территорияе эзэлһэн байһан болоно. Индиян засагай газарайхитай тэмэглэһэнэй ёһоор, Дакор ба Сиапкотын оршондоху шухала районүүдые, тэрэшэлэн Сринагар тээшэ (Кашмир) ошохо зам нээлэг Хаджи Нир гэжэ шухала үдэ шанартай хүтэлүүдые индиян эзэлһэн байна. Октябрийн 6-да Чхамб-Джаурин (Кашмир) секторта тулалһан һэргээлэ. Эндэ байһан Индиян позраделенинүүд Девһаа зүүн-хойтуур 13 километртэ байдаг Малла төсхонийе бусажа абаа гэжэ Индиян оборонын министрество мэдүүлэ. КАРАЧИ, октябрийн 8. (ТАСС). Пакистанай засагай газарай түлөөлгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, буудалдаанай зогсоогдоһон газарнуудта октябрийн 6. 7-ной үеэр пакистан ба энэхлэг сэрэгүүдтэй хоорондо тулалһанууд болоһон байна. Индиян сэрэгүүдтэй нэгэ бригада артиллерээр дамжуулан, үсгаллээр үглөөгүүр Менгхарай (Кашмир) райондо шанга добтогонуудые хээ. Пакистанайхид «айсалта хүндэ гэмтэл хохилдот шаруудлаа» гэжэ тэрэ түлөөлгшэ хэлэвэ. Индиянхид Кууиратта нутагта, Раджаури шадар, утаа үнээрээр халха хэжэ добтоһон байгаа гэжэ засагай газарай мэдүүлэ дотор хэлгэсэнэ. Титувалай (Кашмир) сектортэ добтолого хэхэ һэлдэг гаргаа. Үсгаллээр энэ тулалһан боложо үргэлжлэһэн байна гэжэ Пакистанай түлөөлгшэ мэдүүлэ.

Партизануудай добтолого

ГАВАНА, октябрийн 8. (ТАСС). Перугай Туб Андидуудай Пукута, гэжэ нутагта партизан отрядүүд правительствона сэрэгүүдтэ добтодоо. Эдэ сэрэгүүд партизануудтэ эсэргүү гэрлэлтэ муралтэ хэдэн тула энэ район эльгээгдэһэн байгаа. Пренса Латина агентствын корреспондентын Лимаһаа дамжууһанай ёһоор, сэрэгүүдтэй ба партизануудай хоорондо тулалһан болоо. Тэдэ партизанууд байлаануудые хэдэнэй һүүлээр хада хулар бусаба.

Шанга сохилтанууд хэгдэнэ

ГАВАНА, октябрийн 8. (ТАСС). Перугай правительствон забсэгтэ хүсэнүүд Меса-Пилата гэжэ хэдэн райондо байһан партизануудые хүрээлэхэ ябуулга хэжэ үргэлжлөөр. Энэнь правительствона сэрэгүүдтэ шанга сохилтануудые хэдэн партизан отрядүүдые хүрээлэхэ, бута сохило зорилготой гэжэ Пренса Латина агентство мэдээсэ.

Бомбодолог зогсоохо

ХАНОЙ, октябрийн 8. (ТАСС). Америкаска олоһон реактивна самолетүүд, тэрэ голдо Таиланта байдаг самолетүүд, октябрийн 6-ла Вьетнамай Демократическа Республикын Шон-Ла, Хань-Хоа, Нге-Ан, Ла-Тинь, Куанг-Винь провинцинуудай һуурин төсхонүүд ба промышленна үйлдэһаринуудые дахин бомбодог гэжэ ВНА агентство мэдээсэ. Вьетнамай Арадай армин дээдэ командованиян хэлтэе холбоһоний мисси Урда Вьетнамадахи лае, ПРБ-дэ эсэргүү ээрэхгэ түримхай ябуулга болууллула. США-тай ба тэрэнэй союзнигуудай бүхы сэрэгүүдые, буу элсэг болон сэрэгэй бусад материалнуудые Урда Вьетнамаһаа гаргуулха хэмжээ абаха эрилтэ табиха, Вьетнама адаламжа, хиналта хаха улаас-хоорондын комиссида хандаба.

Патриодуудта эсэргүү тэмсэлдээ газ хэрэглэнэ

ПАРИЖ, октябрийн 8. (ТАСС). Урда Вьетнамадахи американска сэрэгүүд Урда Вьетнамай патриодуудта эсэргүү тэмсэлдээ шидэ уһатуулдаг газ хэрэглэхэ тухай зүбөөлг абаа.

Уругвайда онсо хэмжээнүүд абтана

МОНТЕВИДЕО, октябрийн 8. (ТАСС). Уругвай национальна правительствона совет «сануугийе сахиха онсо хэмжээнүүд» гэдэгые абаба. Энэнь орон дотороо конституциин хамгаалга сэг зуура болуулха гэһэн үдхатай. Банкын алба хааһалдай һаяын забастовконууд, Уругвай ажалшадтэй бусад буһагшанууд нимэ хэмжээ абалгын шалтаг болонһон байна. «Нийгын ёһо гурим сахилга аюул тохёолдуулаар» ябуулга хэдэн гражданинуудые бариха тусаха, оройлоо сүлхэхэ хэмжээнүүд хараалдана. Забастовкын болон тухай мэдээһанүүдые тараха ябадал хурдогоно.

Лима хотодо хулган харханууд исалжа Урда Вьетнамай 10—15 харха хүртэнэ. Город үнэтэйшүүлэй байдаг районнуудта, элдэб эсын халт хорхойнуудай болдожо байдаг ошоо бухал шон харагдаха. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ хүүбүн өөрынгөө буряад байна.

Ангуушад дүтлэе бүри обёрногүй.

Олзогойхон лэ газар даа.

Халуун сай ялан амтатой!

Зураглал ЯЛАРААЛ ОРДЕН УБГЭЖӨӨЛЭЙ УВСҮҮНДЭ

МАЙ НАРА гараад байгаа хэн. Хабарай хагсуу налхин буужа, үүр сайтар нойтон сайн байсахан лэ шатэб. Удэшншоо ойшо тэнгэри шарайшалдан Шагжа үбгэжөөлэй хүл хүнгэ-лэнхэй, унтаггүй тооной хоншоо. Үүр хяраалжа, нал үдэр болоходоко байгаа, үбгэжөөл буугаа үргэлжэрхитэн, бонцино нютагай тайгада ябаа хэн.

шэн шоно хүдэлэнгүй үхлөө оложо, гүлгэдэнь нүхэ руугаа орошоод. Шагжа таабай арсаан тургөөр нүхэн дээрэн хүржэ-бууба. Ажагдан харахадан хоёр-дохин, эрэ шонинь, мур уда үгы хэбэртэй. Тингэлээрнэ наана амархан нүхэнэйнь гүлгэдэ гар хүржэ ороно. Мухар нүхэндэ шэбээлтэн гүлгэдэ абаад лэ тархаарн шулуу сохёод халжал байна. Дуунаба гэжэ эгшигэхэдэ хүлгээ аршажа, аминьнь табал-хан арыатадаа тоолоо: аяар 9 гүлгэн, ардахинь—эхэ шоно. Эдэ дайсад булга хүл дээрэ га-рахадаа, артегийн ажахыда хэды эхэ хохилд ушаруулха байгаа?!

Шагдуровичай хүүбүн Сасэрэн гэдэг бһнал ехэ ангуушан.

Захааини шотайгай ой тайгын ан гүрөөлэй баяниг бүгдэдэ мэдэжэ. Нютагайн зоний нэр-лөөн Мэргэн Шагжа гансал шоно алаад ябадаггүй, жэл бү-хэндэ хэдэн зуун тухэртэй булга, хэрмэ, бусад үнэтэ ашгуу-дай арна гүрөөдө тушаадаг гээ-шэ.

Шагдар үбгэжөөл үдэр нал-тайхан болобошье, үшөөл гаргуу-дандаа. Бани тайгынгаа баял-гита хүртэсэнгүй нэгшье на-марые үнэгэрэнгүй. Мүнөө жэл-дэнь хэдэн зуун булга, хэрмэ тушааха зорилготой.

— Ондоо, ехэ ан хэр баринан гэшөөтэ, —гээд үбгэжөөлнөө асуухада, энэохилон татаад:

— Юрөөд, байгаал юм бээ даа. Бавгай тухай хэлэбэл, 37, шоно—60 гаран болоо ёһотой. Бэшэ ан гүрөөл тоо байгаа ал-дуушоо даа,—гээд Шагжа Мэргэн хөөрөөгөө үргэлжэлүүлэ. — Ангуури гэжэминай хүнтэн ажал болон. Убэлэй хүйтэндэ хэдэн хоног, наарад гэртэ оронгүй, зариндаа үдэн хооһоорье ябадан. Элдэб ушар, бэрхшээл төхөөлд-хө. Тун тайгын обёрто гансаа-раа абаад эдэ бүгдэе дэбжэ шадахгүй наа, ангуушамай гэжэ хэлэһэнэй хэрэггүй...

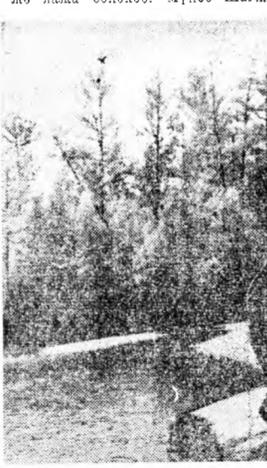
Ой тайгынгаа баяниг—үнэтэ ангуудай арна, мяха гүрөөдө ту-шааха хэрэгтэ габыа ехэтэй бай-ртын үнэтэрэ сэгэлэа. СӨР-ай Верхний Советай Президиум Шагжа Шагдурович Сасэрэн «Ажалыг Улаан тугай орлоор» нааман шагала.

Зураг дээрэ: Шагжа Мэргэн буугаа арыаад бууга.

Б. ДАШИНЕВ.

Энэ ушар арбаад жэлэй саада тээ болоо хэн. Захааиниай бэлд-хэлэй конторын штатна ангуу-шан Шагжа Шагдурович Сосоров мүнөө даа хүржэ ябана. Энэ нахан соонь төхөөдөһон нимэр-үү ушаралы тоолохо болоо наа, айхаатар олон байха.

Аяар жараад жэлэй саада тээ арба нал гаража ябанан Шаг-жа хүүбүүхэн сахуур буу үргэ-лөөд, эсэгээ дахан ой тайгаар зайжа бурахан түүхэтэй. Оорын-ше асар—Воронши Шагдурович хүүбүн Сасөр бһнал ехэ ангуу-шан байнан. Хэр урлаа хойшо үр дамжаан ангуушамай мөргө-жэл мүнөө болотор таһадуула-ганагүй. Теэд уг тархалынгаа заншата пангин хэрэсые орхи-жа яажа болохоб. Мүнөө Шагжа

Зольбо шонин хахануур хар-гылдагы, али багта гүлгэдэнье таамаг багсаадышье наа, му-рынь мунхөөгүйдөө олохон бэр-хэлэй. Гэрнээ гарааар нилээд урлахан, нилээд долохон ошо-лон, хэдэн дабаа дабаан, жалаа хүндэ үсгэһэн, уруудан хойно-ноо ангууша үбгэжөөл зорин харгайнгэ нэгэришнь үзүүрье алажа айба. Баматар сагаал сагал дээр эржигтар гэрхэһэн мурмын харахдаа, хааншаа хайшаа ороһонь ангууша таа-бад, тоо байсахаа үнэгэрхит-бэй: «Эхэ, шонин, Сасөр гэжэ ягатайраа гэрхэһэлдэ өрөөд, шол-мошин. Хүрхэ газарын ойртоо байна. Хэрэгтэ ябахаар болоо. Энэжөөд буужа амараал, яна-ла сүхэлэн, хаана юу боруу-лаад ябанан индан бол...» гэжэ үбгэжөөл шонин үрэлжэ яба-нан буугаа гартаа абажа, гинхэ-лөө үргэлжэвэ.

Тингэлээр ябатарн орбонтоо унаган модоний үзүүртэ, нүх-энэйгөө амбарта шонин гүлгэдэй обёртоһондоо ангуушанай шөл-дэ обёртоһондоо.

«Ай даа, шолмошүүд. Энэ жэлдэһэн дайсанууд, урлаба хамбоһон. Хүрэ шатаала үзлэ-сөө дээ гэжэ болоод, ангуушан нэлдэһэн дорноо бүри аалха-наар дүтэлэ. Удэшн шоно хү-нчин «айшаганаа» эсэгхэй, гүлгэдэ хүүхүүдэд, голгүй унта-жа хэбтэбэ.

Зай даа, нимэ зохид ушаралы алажа яажа болодой. Буугай харагай шонин тархитай тор-содохотой зэргэ найраша. Улг-

ШЭНЭ РОМАН

Илангаяа залуу Тэрэнэй «Паровоз зохоёлоод мүнөө хуугайна» гэсэн үсын байдалье али романин хэн мүнөө үснэ талаанахь гүн-мэдэхгүй даа. Бу-згыгөөр, зурхэ сэд-риад арадай хуушан хэл дарааар хар-руулье оролодон. Залуу нүхэдэйгөө гэдэ, революцино дай найхан үүсхэ-лэе ударидажа, баба жэ тухалье, абарн зангые үнэшөөр гаргаан юм. Тингэ-лөөн Иамын Вал-дешановой «Сэнхир хаданууд» гэһэн шэ-нэ роман баяна-д эблэлдэ гараад, олон тоото уншагча-дай үзэжээд таби-дан, худалдаанда гарахан байна.

«Сэнхир хаданууд» гэһэн томохон зохо-лын мүнөө үсын байдальд зорюулагда-на.

Ямар зэргин зо-хёол болоо ааб? Го-долто зохёолынгоо, гол түлэб удхынгаа талаар мүнөө үсын эрхитэдэ харууса-маар гү? Банаажэ баримтанууд орохо аабза гэжэ найдагда-на.

Почтальонуудай, ниитын хэблэл тараагшадай, хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй АНХАРАЛДА

1966 оной «Бурял үнэн», «Правда Бурятин» газеттэнүүдэ ажлыһан дунда олоор тарааха конкурс республикынни гажэ нэдэлтэсөө сонособо. «Энэ конкурсдо ниитын хэблэл тараагшад, хэлхээ холбооной, «Союзпечатин» хүдэлмэрилэгшэд хабаадаха байна. Конкурсдо илаха тараагшадта нэгэнууд шагнал үгтэхэ: 100, сууниаа олон «Бурял үнэн» газетые арал зоний дунда тараахан, тинхэдэ 85 процентинь жэлэй болзоороо бэшүүһэн нүхэдтэ—нэгэдэхи шан—25 тухэриг барюулагдаха; 75 хэлхээгээ үсөөн бошые тараагшадта хоёрдохи шан—15 тухэриг, 50 хэлхээгээ доошо бошые тараагшадта—гурбадахи шан—10 тухэриг үгтэхэ. 200, тэрэнхээ дээш хэлхэ «Правда Бурятин» газетые тараахан, тинхэдэ 85 процентинь бага бошыен жэлэй болзоороо захуулан нүхэд нэгэдэхи шан—25 тухэриг абаха. 150 хэлхэ газетые тараагшад—хоёрдохи шан—15 тухэриг, 100 хэлхээгээ үсөөн бошые тараагшад—гурбадахи шан—10 тухэригтэ хүртэхэ. Эрэхэ жэлдэ «Бурял үнэн», «Правда Бурятин» газеттэнүү-дые таһаг, рөһон дээрэ нёдондонойхино орходоо 10 процент дээгүүр тараахан хэлхээ холбооной таһагуудай, «Союзпечатин» районно агентствын начальнигууд 25—30 тухэригтэ шанда хүртэхэ.

ОНТОХОН

ДОЁР БОРО, ДОЛООН ГУРИНХА

Доёр боро морин Дор-годо хүндын эхэндэ, бүр шабарта уншоод болдохо ядан хэбтэртэн, долоон гуринаха шоно дари хажуудань сугларжа: үндэр тэнгэри үршөөн, дымнай эол болоо гү, үдэрэй унжэлгэтэй, хонгойт хоолтой болдохо ха номын гэдэжэ байтарн боро морин үүрлэжэ, хүүхэ шоно хүршээрнэ, хүрээ хэлэхын шагнагы, эдихэ элгын хажуугаар элдэб аюул байдаг юм. Уна дуудууд хаангид улаан шүүнар буураагай, олоо аюултай галсаад. Бур шабартаа нэмдэй ходо татан гаргажа, хуурай газарта абаашаад лэ хонин үндэһинье эдихэтэйни хорюудтай бэшэл гэнэ ха. Хүшгэн шонин хэрхижа, хүүбүүд наашаа үргэтэй, хүдөө газарта абаашаад, хүнжэ сэнгэжэ эдэхэдэи галдэ, долоон гуринаха гарюуһад доёр боро мориний дэлэ буу-лгэнь зулаадаан, шатад мэдэн татажа, шабар соһоо гаргажа, хүсэ мэдэн шаража хүдөө газарта абаашана ха. Тингэ хэвхын хирэндэ боро морин боһон хар-райха гэхэдэ бөхбөршөөл байжа, хүүхэ шоно хүршээрнэ, бүр шабарта булагдажа, боро шу-луун болошөөб. Халуун наранта шаража, ха гуйнаа гэдэхөөб аятай олоохон мяхым амтар-хажа эдихалта гэбэ.

Удамарна шонин уджа, наашаа хуугты хубуудни, наранта гэдэхын хуурабди гэдэн долоон гуринаха гарюуһад доёр бороын гэдэхые хүтэжэ ядан, гиналдан байтарн боро мо-рин дулаасажа, бөхбө шалаага гархадаа нуга харайн болжо, бууран байжа шэлгээгээ ур-лаан аналдан гарюуһадые ур-да хүлөөрөө сабишаа, хойд-

хоонь аналдан гарюуһадые хойто хүлөөрөө хайража, хажуу-наан аналдаашынь хаб шүү-рэн үмхэжэ, доёр боро морин до-лоон гуринаха шононүүдэ дор-онь хэбтүүдэд, хэдэн модо-дой хажынаса, хангай дайдын хүнхинэе нисаагаан, харайжа эжал хүрэтөө ябаһан гэжэй. Б.М. ДАШИНОВ, С. ДЫРХЕЕВ.